

**Anbefalt metode for
Plastruskens målinger
av forsøpling i Oslos
vassdrag**

SALT RAPPORT 1049

**HOLD
NORGE
RENT**

Rapporttittel: *Anbefalt metode for Plastruskens målinger av forsøpling i Oslos vassdrag*

Rapport nr.:
1049

Dato:
22.10.2020

Antall sider:
19

Oppdragsgiver:
Oslo kommune

Prosjektleder:
Vilma Havas, SALT

Kvalitetskontroll:
Benedikte Farstad Nashoug (SALT), Malin Stapnes Dahl (Hold Norge Rent)

Forfatter(e):
Benedikte Farstad Nashoug, Vilma Havas, Tora Tokvam Drægner (SALT), Mari Mo Osterheider, Malin Stapnes Dahl (Hold Norge Rent)

Fotograf omslagsbilde:
Unsplash.com

Sammendrag

«Plastrusken» er et initiativ igangsatt av Ruskensekretariatet og Oslo Kommune som et tiltak for fjerning av plast i Akerselva. Denne aksjonen har blitt arrangert siden 2017. Høsten 2020 ble aksjonen også utført i Alnaelva. I sammenheng med dette ønsket Oslo Kommune og Rusken å videreutvikle metoden for registrering av innsamlet avfall for å få mer relevant kunnskap om kilder og årsaker bak plastforsøplingen i elva. SALT og Hold Norge Rent ble kontaktet for å observere Alnaelva-aksjonen, og med sine erfaringer, komme med anbefaling til utvikling av metode.

© SALT Lofoten AS og Hold Norge Rent, Rapporten kan kun kopieres i sin helhet. Kopiering av deler av rapporten eller gjengivelse på annen måte er kun tillatt etter skriftlig samtykke fra SALT og Hold Norge Rent.

INNHALDSFORTEGNELSE

Sammendrag	4
Bakgrunn	5
Gjennomføring av Ryddeaksjon	6
Metodeutvikling	8
Bakgrunn metodeutvikling	8
Anbefalinger til protokoll	8
Konklusjon og anbefalinger for videre arbeid	11
Standardisert protokoll	11
Telling	12
Differensiering av søppel fra bunn og bredd	12
Funn kategorisert etter bruk	12
Analyse	13
Informasjon før ryddeaksjonen starter	13
Standardisert protokoll også for andre Ruskenaksjoner	13
Registrering i Rydde	14
Videreutvikling av protokoll	14
Referanser	16
Vedlegg	17
Vedlegg 1: Plastruskens protokoll	17
Vedlegg 2. Veiledning	18

SAMMENDRAG

«Plastrusken» er et initiativ igangsatt av Ruskensekretariatet og Oslo Kommune som et tiltak for fjerning av plast i Akerselva. Denne aksjonen har blitt arrangert siden 2017. Høsten 2020 ble aksjonen også utført i Alnaelva. I sammenheng med dette ønsket Oslo Kommune og Rusken å videreutvikle metoden for registrering av innsamlet avfall for å få mer relevant kunnskap om kilder og årsaker bak plastforsøplingen i elva. SALT og Hold Norge Rent ble kontaktet for å observere Alnaelva-aksjonen, og med sine erfaringer, komme med anbefaling til utvikling av metode.

Metoden brukt av Rusken i dag er lite standardisert i forhold til nasjonale og internasjonale protokoller. Dette gjør det vanskelig å sammenligne data fra Ruskens aksjoner med andre ryddeaksjoner. I tillegg gir ikke dagens kategorier et klart nok bilde av hva slags søppel man faktisk finner under aksjonene. Metoden synliggjør plastandelen i ryddet søppel men kategoriene fanger ikke opp kildene til plastforsøplingen. Mangel på telling av gjenstander skaper også forvirring med tanke på hvilke fraksjoner som er de mest problematiske; søppel som veier lite, men har forholdsvis høy representasjon i antall, kan bli underrepresentert om søppel kun blir veid.

På bakgrunn av observasjon av eksisterende metode, og kombinert erfaring fra henholdsvis SALT og Hold Norge Rent, fremkommer det i denne rapporten følgende hovedanbefalinger: 1) Standardisert protokoll, 2) Redefinering og inkludering av nye kategorier for funnregistrering, 3) Inkludere telldata, og 4) Opplæring av analysepersonell. Anbefalingene inkluderer en protokoll med utarbeidet funnregistreringsskjema i tillegg til anbefalinger for mulig videre arbeid.

BAKGRUNN

Rusken initierte i 2017 pilotprosjektet «Plastrusken» der det overordnede målet var å etablere Oslo kommunes initiativ til fjerning av plast i Akerselva. Siden har det vært arrangert årlige Plastrusken-ryddeaksjoner i Akerselva på våren. I september 2020 ble en egen aksjon for Alnaelva utført etter samme metode som i Akerselva. I tillegg til Plastrusken har Baderusken ryddet strender og havbunnen langs Oslofjorden i over 10 år. Søppel fra Baderuskens aksjoner har også blitt registrert, og fra 2018 har innsamlet avfall blitt sortert, veid og dokumentert (Faane 2019).

Oslo kommune og Ruskensekretariatet (Rusken) har etterspurt anbefalinger for måling av forsøpling i og langs Alnaelva. Dette skal kunne ligge til grunn for å etablere en metode som kan brukes over tid og i andre vassdrag i Oslo kommune.

Oslo kommune og Rusken har hatt dialog med Salt Lofoten AS (SALT) og Hold Norge Rent (HNR) for å introdusere bakgrunnen og formålet med prosjektet. Formålet med metoden skal være å gi kunnskap om kildene til forsøpling i og langs elvene i byen, og at dette kan brukes for å sette inn effektive tiltak mot forsøpling. Ved hjelp av effektive nøkkelindikatorer ønsker man også å kunne måle progresjon over tid. Det har også vært et uttalt ønske fra Rusken å inkludere og videreutvikle kategorier som synliggjør omfanget av ryddet plast i aksjonene. Rusken ønsker at resultatene fra målingene i tillegg skal kunne brukes for å få økt engasjement og bidra til holdningsendringer hos innbyggerne.

I denne rapporten gir SALT og HNR anbefalinger til hvordan målinger av forsøpling i og omkring Alnaelva og andre vassdrag i Oslo kan gjøres for å forbedre mulighetene for data- og kunnskapsinnhenting, samt øke potensialet for å bruke data fra Ruskens aksjoner i forvaltningsarbeid i Oslo kommune og i kommunikasjon med Oslos innbyggere.

Oppdraget begynte den 9. september 2020, da SALT og HNR deltok i Ruskens ryddeaksjon for å observere hvordan forsøpling blir registrert i dag. Ut fra erfaringene fra denne aksjonen, og basert på fagkunnskap og erfaringer fra andre aksjoner, har SALT og HNR utviklet en metode beskrevet under.

GJENNOMFØRING AV RYDDEAKSJON

Plastruskens ryddeaksjon ble arrangert den 9. september langs Alnaelva i Oslo, fra Grorudparken til Hølaløkka. Rusken hadde på forhånd rekognisert området og delt det inn i tre områder. Det var ulike grupper som deltok i aksjonen; barnehager, 6. klassinger, medlemmer av studentforeningen Feminin og Fornem fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Alnaelvens venner, Byråd for miljø og samferdsel, Rusken og Bymiljøetaten. Profesjonelle dykkere fra Brann- og redningsetaten og Steen og Lund gjennomførte i tillegg en aksjon i Groruddammen og dammen ved Hølaløkka. De ulike ryddegruppene ble fordelt på ryddeområder og fikk oppgaver tilpasset sitt kompetansenivå: Barnehagebarn plukket søppel i nærheten av oppmøteplassen, skolebarna fikk i hovedoppgave å plukke sneip langs sti og elv i nærheten, mens de voksne ryddet øvrige deler av området.

Ryddområdet var forhåndsbestemt. Dette gir mulighet for å måle hvor mange meter som ble ryddet, noe Plastrusken foreløpig ikke har tatt med i sine rapporter. Hele området ble dog ikke ryddet. Dette kan skyldes at ryddeområdet var for stort i forhold til antall deltagere, og det varierende kompetansenivået til rydderne (hovedsakelig skoleelever). En tilleggsfaktor var været, hvor regnet nok spilte en rolle for ryddemotivasjonen. Sortering av søppel ble gjennomført av studentene fra NMBU. Sorteringen ble gjort på to store presenninger som hver representerte sin hovedkategori: plast og øvrig avfall. Hver hovedkategori var videre delt inn i underkategorier som også var markert på presenningen. Kategoriene var:

Plast

- Plastposer
- Emballasje
- Diverse plast

Øvrig avfall

- Sneip og snus
- Tekstil
- Stål
- Sykler
- Trehjulssykler
- Elsparkesykler
- Radiatorer
- Glass
- Diverse

Under 'diverse' havnet underkategorier slik som aluminiumsbokser. Det er ukjent hvilke andre underkategorier som går under denne kategorien.

Søppelet ble veid etter disse kategoriene, men ikke telt. Søppelet fra Groruddammen, Høllaløkkå og det som hadde blitt plukket langs elva ble blandet i sorteringen.

Bilde 1. Kategori «Plastposer», der både handleposer, søppelsekker og matemballasje m.m. er inkludert. Bilde: SALT.

Bilde 2. Kategori «Øvrig avfall», med mye forskjellig søppel, fra matemballasje til tekstiler og uidentifiserbare gjenstander. Bilde: SALT.

METODEUTVIKLING

SALT har siden 2015 jobbet med utvikling av ulike registreringsmetoder for marin forsøpling, med mål om at data fra ryddeaksjoner kan bli brukt til både forvaltning, formidling og forskning. Fokus på hvordan forsøpling oppstår har økt og SALT har utviklet en god forståelse av nyttige kilder til og indikatorer på forsøpling generelt og marin forsøpling spesielt. SALT jobber aktivt med både frivillige og profesjonelle ryddere, samt relevante næringer, for å skape registreringsmetoder som gir et helhetlig bilde av forsøplingsproblemet.

HNR har over 10 års erfaring med mobilisering til frivillig opprydding og analyse av data samlet inn av frivillige. På bakgrunn av denne folkeforskningen har HNR siden 2012 årlig gitt ut Strandrydder rapporten (siden 2019 Rydder rapporten). Denne kunnskapen har vært Norges viktigste grunnlag for utvikling av tiltak mot marin forsøpling. HNR har også bidratt i utvikling av europeiske og nordiske kartleggingsmetoder, og har selv kartlagt både vassdrag og innsjøer og urbane strøk siden 2016.

SALT og HNR har gjennomført en enkel analyse av Ruskens registreringsmetode og utviklet en alternativ metode, basert på erfaringene fra 9. september, samt faglig kunnskap og erfaringer fra øvrige aksjoner og kartleggingsmetoder.

Bakgrunn metodeutvikling

Per i dag er kvantitativ data på marin forsøpling veldig fragmentert og lite standardisert, globalt. Dette gjør at det er vanskelig å sammenligne data fra forskjellige områder og aksjoner, og å måle effektivitet av tiltak. Den enkleste registreringen av søppel fra ryddeaksjoner er vekt for den totale mengden. Kategorisering av det innsamlede avfallet (funnregistrering), er lite standardisert, med mange ulike kategorier og detaljeringsnivå. En fellesnevner er imidlertid at funnene som regel blir telt, ikke veid. For å kunne bruke folkeforskning til forsknings- og forvaltningsformål, må registreringsmetoder derfor utvikles slik at de er standardisert i høyest mulig grad. Hvordan man optimalt skal måle forsøpling er et spørsmål fagmiljøet enda ikke har klart å finne svar på, men ved å telle funn, og lage kategorier i overensstemmelse med de mest brukte nasjonale og internasjonale registreringsmetodene, kan man enklere sammenligne forsøpling fra ulike geografiske områder og overføre og måle tiltak utprøvd andre steder.

Anbefalinger til protokoll

Eksisterende kategorier hos Plastrusken gir lite konkret informasjon om hva som har blitt ryddet og registrert. I mange tilfeller gir ikke vekt tilstrekkelig informasjon om mengde; *antall* gjenstander sier

ofte mer enn *vekten* av gjenstander. Dette gjelder spesielt gjenstander med lav vekt. Kategoriene er heller ikke i overensstemmelse med nasjonale eller internasjonale standardiserte protokoller. Kategoriene som anvendes under Baderusken er hentet fra den internasjonale strandryddeorganisasjonen Ocean Conservancy (Faane 2019), og er slik mer egnet for sammenligning med andre standardiserte protokoller, slik som HNRs protokoll, som også er basert på Ocean Conservancy, med noen tilpasninger til norske forhold. For bedre sammenligningsmuligheter burde Baderuskens kategorisering imidlertid også inkludere *antall* gjenstander i tillegg til vekt.

Kategoriene som anvendes i dag har en risiko for å være overlappende, noe som kan føre til at sorteringen blir forvirrende. Eksempel på dette kan være plastposer/emballasje, hvor plastposer kan overlape med emballasje, i form av for eksempel brødposer. Kategoriene gir også en risiko for feilsortering, et eksempel på dette er sigaretter som inneholder plast, men havner under kategorien «øvrig avfall».

Plastrusken er interessert i å få fram hvor stor andel av søppel som er plastprodukter og dette gjenspeiler de kategoriene som er benyttet. Rapportering i etterkant gir et bilde av hvor mye plast¹ som er funnet, men ikke en forståelse av hva som er funnet og hva som er kilde til disse funnene. Derfor er kategoriene blitt definert på nytt for å forenkle sorteringsarbeidet, se Tabell 1 under. Disse kategoriene er også utviklet med tanke på hva slags søppel som blir funnet i Oslo-området, og kan videreutvikles ved behov. Kategoriene er definert slik at de i relativt stor grad sammenfaller med kategoriene i Ryddenorge.no, slik at registreringen på portalen blir så enkel som mulig.

For å få bedre forståelse for hvilke kategorier som er de hyppigste, og for å kunne sammenligne data nasjonalt og internasjonalt, anbefales det å telle antall gjenstander i de ulike kategoriene. For eksempel vil *antall* bomullspinner/q-tips fortelle oss mye mer enn vekten av disse. Dette kan også gjøre kommunikasjon rundt forsøplingsproblemer lettere. Blant annet vil den lette vekten av plastprodukter hjelpe Ruskensekretariatet med å bedre illustrere plastproblemet, fordi andel plast i antall vil være vesentlig større enn andel plast i vekt. I tillegg bør søppel fra elvebunn og elvelangs registreres separat, siden *hvor* søppelet ble samlet fra, sier mye om forsøplingsproblemet og tillater sammenligning av data fra like miljørom. For å kunne sammenligne data fra disse to miljørommene, anbefales det å veie og telle søppel funnet elvelangs og søppel funnet på bunnen av elven hver for seg.

Målet med utviklingsarbeidet er å skape en protokoll som kan brukes i formidlings-, forvaltnings- og forskningsøyemed. Samtidig skal protokollen være enkel nok for å kunne brukes av en bred gruppe

¹ Plast i form av rene plastprodukter. Produkter som er laget av blandede materialer blir imidlertid ikke inkludert.

av ryddere, uten å unødvendig komplisere ryddeaksjonene. Ved behov kan akjsjonsansvarlige registrere ytterligere informasjon om omgivelsene og øvrige forhold, for å gi et bedre bilde av mulige årsaker til forsøpling (for eksempel; antall og plassering av søppelkasser, nærhet til renseanlegg eller annen industri, nylige arrangementer, eller nylige regnskyll/uvær eller finværsdager med mye uteaktivitet). I tillegg kan rydderne også notere slike observasjoner, beskrive spesielle funn eller legge til øvrige kategorier i tekstboksen under tabellen, om nødvendig. De fleste av kategoriene representerer produktgrupper som kan registreres som en helhet på grunn av felles bruksområde. Det er dog tre spesifikke produkter som er separert til sine egne kategorier, for å kunne brukes som indikatorer for å måle effekt av forbud gjennom [EUs engangsplastdirektiv](#), effektivt fra juli 2021 (bomullspinner), forsøpling i forbindelse med pågående pandemi (munnbind), og negativ innvirking som følge av leie av elsparkesykler. Se Tabell 1 under for eksempel på protokoll og veiledning. Protokollen kan utvikles videre etter den har blitt testet under ryddeaksjoner eller etter behov for data for spesifikke formål, f.eks. ved å inkludere flere/andre indikator-kategorier.

Elsparkesykler og sykler funnet under Plastrusken 9. september 2020. Bilde: Hold Norge Rent

Tabell 1. Forslag til protokoll og veiledning

Protokoll			
Dato:	Vekt søppel elvelangs:		
Ryddelokasjon:	Vekt søppel elvebunn:		
Varihet ryddeaksjon:	Antall deltakere:		
Kategorier:	Antall (elvelangs)	Antall (elvebunn)	Notater
Mat og drikke			
drikkefasker og bokser – brus, vann, energidrikk o.l			
drikkefasker og bokser – alkohol			
engangsprodukter til bespisning (kopper, bestikk o.l.)			
annen mat- og drikkeemballasje			
Poser			
handposer			
søppel- og andre sekker			
andre poser (NB ikke matemballasje)			
Sanitæravfall			
q-tips			
andre sanitærprodukter			
emballasje til sanitærprodukter			
munbind			
annet smittevernustyr			
Tobakk			
snus			
snelpiper			
snusbokser			
røykpakker og annen tobakkeemballasje			
Rusrelatert			
sprøyter og sprøyteinnpakning			
andre brukerrelaterte gjenstander (f.eks. små piplock-poser)			
Fritid			
leker og sportsutstyr			
sko, klær og andre tekstiler			
sparkesykler og sykler			
el-sparkesykler			
Diverse			
glassbiter			
poser (NB! ikke matemballasje)			
elektronikk			
industrielt skrap			
annet*			
*Identifiserbare plastbiter/gjenstander**			
**ing må settes fra et merke som skal ikke finnes noe av. (f.eks. penn, kasse, kniv, like poser)			
***Hvor eller gjenstander man ikke vet hva er (f.eks. materialer)			
Øvrige kommentarer:			

Veiledning

Under aksjonen skal søppelet telles i kategorier. Etter gjennomført aksjon skal all søppel veies samlet. Ryddeaksjonens varighet estimeres fra når plukking begynner til veiing av søppel er gjennomført.

Kategoriene: skal brukes til å registrere antall gjenstander.

- **Mat og drikke:** Alle produkter som har blitt brukt til emballering av mat- eller drikkevarer.
- **Poser:** Alle poser bort i fra poser brukt som matemballasje.
- **Sanitæravfall:** Sanitærprodukter knyttet til hygiene generelt og til smittevern.
- **Tobakk:** Alle produkter som er knyttet kun til snusing og/eller røyking (ikke f.eks. lightere)
- **Rusrelatert:** Kun voksne med tilstrekkelig verneutstyr skal håndtere rusrelaterte gjenstander.
- **Fritid:** I tillegg til leker og sportsutstyr, registreres alle tekstiler, klær og sko i denne kategorien.
- **Diverse:** Gjenstander som ikke passer til andre kategorier, enten ting som man kan identifisere eller ting/materialer man ikke vet hva er.

Om du ønsker å spesifisere noen kategorier, kan du gjøre det i kolonnen notater. For eksempel:

Fritid		
leker og sportsutstyr	2	1 fotball, 2 skateboard
sko, klær og andre tekstiler	3	2 sko, 1 lue
sparkesykler, sykler og handlevogner	2	3 sykler, 1 handlevogn
el-sparkesykler		

Øvrige kommentarer: Hvis du ønsker å fortelle mer om funnene (annet det var mye av? Andre spesielle funn?), kan du bruke tekstboksen under tabellen til dette.

Protokollen er delt i kategorier som er relevante for Oslos vassdrag, men skulle gjenstander som ikke finnes i protokollen bli samlet, kan de registreres i «annet», «uidentifiserbare plastbiter/gjenstander» eller beskrives i tekstboksen under, «Øvrige kommentarer».

KONKLUSJON OG ANBEFALINGER FOR VIDERE ARBEID

Plastruskens aksjoner er godt organiserte og gjennomførte. De involverer viktige aktører og mobiliserer til opprydning på en god måte. Deres metode legger et solid grunnlag for videre utvikling. For å kunne møte Rusken og Oslo kommunes mål om å øke kunnskap om kildene til forsøpling, ser vi at det er behov for endringer i metoden. På bakgrunn av våre vurderinger av Ruskens metode over, og vår konklusjon, anbefaler vi følgende:

Standardisert protokoll

Plastrusken anbefales å alltid benytte en standardisert protokoll for hver ryddeaksjon. Protokollen bør inneholde overordnet informasjon som tid, sted og antall deltagere på aksjonen. Total vekt bør registreres, mens et begrenset antall funnkategorier bør telles. Se forslag til protokoll i vedlegg 1 «Plastruskens protokoll».

Telling

For å kunne sammenligne bedre med annen forsøplingsdata anbefales telling fremfor veiing av kategorier. Vekt er imidlertid nyttig for å få et anslag på total mengde, og vi anbefaler derfor å veie total mengde søppel fra henholdsvis elvebunn og -bredd.

Differensiering av søppel fra bunn og bredd

Avfall fra elvebredden og avfall fra bunnen av elven bør skilles av flere grunner. Lett avfall som havner i elva forsvinner ofte nedover elva, og det som blir funnet på bunnen er tungt avfall som ikke tas av elvestrømmen, og i mange tilfeller historisk avfall. Derfor anbefaler vi å skille mellom elvebunn og elvebredd ved registrering av kategorier og vekt.

Funn kategorisert etter bruk

For å kunne identifisere kilder og årsaker til forsøplingen, anbefales kategorisering av funn ut fra bruk fremfor etter materiale.

Innholdet i det foreslåtte registreringsskjemaet består derfor av søppeltyper det erfaringsmessig ryddes mye av langs elver og vassdrag i urbane strøk, og som er indikatorer på kilder til forsøpling. De 26 søppeltypene er fordelt på 7 hovedkategorier. De er oppdelt på en intuitiv måte som hindrer overlapping mellom kategorier, samtidig som det er tatt hensyn til opprinnelig kategorisering fra Plastrusken og mulighet for sammenligning med folkeforskningsdataen i Rydde (Rydd norge.no).

Dersom det er viktig for Rusken å synliggjøre andel plast som ble funnet som et ledd i kommunikasjon med Oslos innbyggere, kan en kolonne legges til i registreringsskjemaet der prosentvis andel plast anslås for hver funnkategori. Per i dag er plastprodukter veid separat, men med dagens fordeling kan andel samlet plast bli underrepresentert siden mange gjenstander som inneholder plast, kan bli kategorisert som «øvrig avfall», f.eks. snus, sneiper, klær, sko, tetrapak, pappemballasje, og hygieneprodukter. HNR og SALT kan også være hjelpelige med å anslå andel plast basert på fordelingen av søppel på funnkategoriene.

Avfall funnet 2020*		KILO
Plastemballasje		0,1
Plastpose		0,5
Diverse plast		0,7
Totalt plast		1,3
Øvrig avfall		425
Totalt avfall		426,3

Avfall funnet 2019		KILO
Plastemballasje		1,5
Plastpose		20
Diverse plast		49
Totalt plast		70,5
Øvrig avfall		1075
Totalt avfall		1145,5

Bilde 3: Skjermdump fra (Plastrusken 2020); Kategoriene brukt av Plastrusken, der «plast» er veid separat.

Analyse

Vi anbefaler at analysepersonell får en gjennomgang av protokollen og spesielt funnkategoriene umiddelbart før analyse av innsamlet avfall. Gjennomgangen bør ledes av en person som har god kjennskap til formålet med Plastrusken og dataregistrering fra aksjonen, for eksempel ansvarlig for aksjonen hos Ruskensekretariatet. Dette er for å sikre så standardisert dataregistrering som mulig, slik at sammenligningsgrunnlaget blir likt fra år til år.

Informasjon før ryddeaksjonen starter

Plastruskens aksjon den 9. september 2020 var meget godt organisert og inkluderte en samling av alle ryddere rett før aksjonen. Samlingen inkluderte informasjon og instruksjoner om dagens aksjon, samt informasjon om forsøpling og viktigheten av å rydde. En god gjennomgang på hva rydderne skal huske på og fokusere på under aksjonen er viktig for å sikre kvaliteten på datainnsamlingen. For eksempel klar beskjed dersom enkelte produkter skal samles separat/i egne poser (skoleelevene skulle samle sneiper separat under aksjonen 9. september), at det er viktig å undersøke hele området, at søppel kan være vanskelig å se på avstand osv. En slik samling bør også alltid inkludere en sikkerhetsgjennomgang i forbindelse med ryddingen for å sikre riktig håndtering av farlig avfall og for å unngå skader. Se HNRs [rydde-](#) og [sikkerhetsveiledere](#) for tips til innhold for gjennomgangen.

Standardisert protokoll også for andre Ruskenaksjoner

For å sikre enhetlig registrering og bedre muligheter for sammenligning av data, anbefales Rusken å bruke vedlagte protokoll som utgangspunkt for dataregistrering også ved andre Ruskenaksjoner, slik

som Baderusken og ev. andre ryddeaksjoner HNR og SALT ikke kjenner til. Funnkategorier kan justeres for å tilpasses type ryddeaksjon, f.eks fiskerirelaterte kategorier legges til for Baderusken, men den overordnede protokollen og de fleste funnkategorier bør være like.

Registrering i Rydde

For å synliggjøre Ruskens innsats med opprydding og mobilisering av frivillige, samt bidra til det nasjonale kunnskapsgrunnlaget for avfall på avveie, anbefales Rusken å registrere alle sine aksjoner på Ryddenorge.no. Data som registreres her, danner grunnlaget for både forskning og utvikling av politikk om plast og forsøpling, og Rusken vil også få tilgang til egen statistikk gjennom løsningen.

Registrering av aksjoner i Rydde kan foregå enten via nettleser på Ryddenorge.no eller via appen Rydde, tilgjengelig for både android og IOS. Hold Norge Rent kan bistå Rusken i forbindelse med registrering.

Videreutvikling av protokoll

Protokollen kan utvikles videre hvis generelle behov dukker opp under ryddeaksjoner eller ved spesielle registreringsbehov. For å øke nivået av standardisering, kan flere forhold kontrolleres ved å for eksempel måle ryddeområder nøyere (dvs. rydde i oppmålte transekter), bruke samme ryddemetode gjentatte ganger, og rydde ved visse tidspunkter eller over visse tidsperioder. Protokollen kan på samme måte justeres for å for eksempel fange informasjon om spesifikke forsøplingsproblemer (f.eks. knyttet til Covid-19-pandemien) eller formål (f.eks. sammenligning av forsøplingsnivået ved forskjellige vassdrag). SALT og HNR kan, med overnevnt kunnskap, bidra til videreutvikling og testing av Ruskens protokoller om ønskelig.

Samling med informasjon og motivasjon i forkant av aksjon. Bilde: Hold Norge Rent

Ruskenmaskoten foran Groruddammen under Plastrusken 9. september 2020. Bilde: Hold Norge Rent

REFERANSER

Faane, Elisabeth T. 2019. "Plastrusken Og Baderusken2019." Bymiljøetaten. <https://docplayer.me/151725401-Plastrusken-og-baderusken-prosjekt-og-rapport-utarbeidet-av-elisabeth-tobiassen-faane-ruskensekretariatet-bymiljoetaten.html>.

Plastrusken. 2020. "Plastrusken 2020." Oslo kommune. <https://rusken.no/wp-content/uploads/2020/05/plastrusken2020.pdf>.

VEDLEGG

Vedlegg 1: Plastruskens protokoll

Dato:	Vekt søppel elvelangs:		
Ryddested:	Vekt søppel elvebunn:		
Varighet ryddeaksjon:	Antall deltakere:		
Kategorier:	Antall (elvelangs)	Antall (elvebunn)	Notater
Mat og drikke			
drikkeflasker og bokser - alkohol			
drikkeflasker og bokser - brus, vann, energidrikk o.l			
engangsprodukter til bespisning (kopper, bestikk o.l.)			
annen mat- og drikkeemballasje			
Poser			
handleposer			
søppelsekker og andre sekker			
andre poser (NB! Ikke matemballasje)			
Sanitæravfall			
bomullspinner (q-tips)			
emballasje til sanitærprodukter			
andre sanitærprodukter			
munnbind			
annet smittevernustyr			
Tobakk			
sneiper			
røypakker og annen tobakksemballasje (inkl. lightere)			
snus			
snusbokser			
Rusrelatert			
sprøyter og sprøytespisser			
annet brukerrelatert (f.eks. sprøyteinnpakning og små ziplock-poser)			
Fritid			
leker og sportsutstyr			
sko, klær og andre tekstiler			
sparkesykler, sykler og handlevogner			
elsparkesykler			
Diverse			
elektronikk			
glassbiter			
industrielt skrap			
isopor (NB! Ikke matemballasje)			
annet*			
uidentifiserbare plastbiter/gjenstander**			
*ting man vet hva er, men som man ikke finner mye av, f.eks. penn, kanne, kost). Ikke isopor!			
**biter eller gjenstander man ikke vet hva er (alle materialer)			
Øvrige kommentarer:			

Vedlegg 2. Veiledning

Veiledning

Ryddeaksjonens varighet estimeres fra når plukking begynner til alt søppel er samlet inn. Etter avfall er samlet inn, veies og telles søppel fra hhv. elvebunn og elvebredd separat.

Kategoriene skal brukes til å registrere antall gjenstander funnet.

- Mat og drikke: Alle produkter som har blitt brukt til emballering eller inntak av mat- eller drikkevarer.
- Poser: Alle poser unntatt poser til matemballasje.
- Sanitæravfall: Typisk avfall fra badet som kvinnelige hygieneprodukter, munnhygiene, kondomer m.m. samt smittevernprodukter.
- Tobakk: Alle produkter som er knyttet til snusing og/eller røyking, inkludert lightere.
- Rusrelatert: Også piller og pulver i små zip-lockbager.
- Fritid: Leker, sportsutstyr og andre produkter og emballasje knyttet til lek og sport.
- Diverse: Gjenstander som ikke passer til andre kategorier, både det man kan identifisere og det man ikke vet hva er, skal telles og registreres her.

NB! Kun voksne med tilstrekkelig verneutstyr skal håndtere sprøytespisser, skarpe gjenstander, beholdere med ukjent innhold ol. Se HNRs sikkerhetsveileder for nærmere informasjon.

Ytterligere spesifisering innenfor kategorier kan gjøres i kolonnen for notater, f.eks:

Fritid			
leker og sportsutstyr	2		1 fotball, 2 skateboard
sko, klær og andre tekstiler	3		2 sko, 1 lue
sparkesykler, sykler og handlevogner	2		3 sykler, 1 handlevogn
el-sparkesykler			

Øvrige kommentarer: Her er det rom for å fortelle mer om funnene, f.eks. annet søppel det var mye av, spesielle funn, eller kommentarer om mulige lokale kilder til forsøplingen.

**Framtidstro for havet,
kysten og folket.**